

The Model of National Authority to Deal with Drug Trafficking: With an Emphasis on the Thoughts of the Supreme Leader¹

Asgar Eftekhari² – Ebrahim Ghorbani³

Received: 26, September, 2022

Accepted: 21, February, 2023

Abstract

Background and objective: The Supreme Leader states that the need to maintain national authority is a comprehensive and correct view of defense, economic, and cultural issues. The current research aims to provide a model of national authority to deal with drug trafficking. It was done with an emphasis on the thoughts of the Supreme Leader.

Methods: The current research employed a mixed-method design. The participants in the qualitative part, which was based on theme analysis method, included 18 experts who were knowledgeable about the subject until theoretical saturation was reached, and in the quantitative part, there were 42 experts from the member agencies of the Committee for Countering and Combating the Importation and Supply of Narcotic Drugs. Using Cochran's formula and available sampling method, 36 people were selected as sample members. To calculate the reliability of the results from the qualitative part, the method of two coders was used with a final result of 88%, and to calculate the reliability of the results from the quantitative part of the questionnaire, Cronbach's alpha coefficient was used with a final result of 89%. MAXQDA software was used to analyze the qualitative data and SPSS software was used to analyze the data obtained from the quantitative part.

Findings: In the process of formulating the model of the national authority to deal with drug trafficking, we can consider the number of 3 overarching themes, 9 organizing themes and 40 basic themes.

Results: According to the obtained results, the components of 1) promotion of defense power, 2) division of work between the armed forces and other institutions, 3) modern defense tools, 4) jihadi work culture, 5) knowledge-oriented jihad, 6) strengthening the cultural and religious, and revolutionary fronts, 7) reducing the unemployment rate, 8) relying on resistance economy, and 9) promoting economic justice can play a significant role in dealing with drug trafficking.

Keywords: Authority, Drug trafficking, Supreme leader, Jihadi management, Resistance economy.

---

1 The article is adapted from independent research.

2 Assistant Professor, Department of Narcotics Control, Faculty of Intelligence and Criminal Investigations, Amin Police University, Tehran. Email: Dr.ef.2003@gmail.com

3 Lecturer, Department of Counter-Narcotics, Faculty of Intelligence and Criminal Investigations, Amin Police University, Tehran (Corresponding Author): Email: ebrahim.ghorbani66@gmail.com

Copyright © 2020 Journal of Research Police Science. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages provided the original work is properly cited.

فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال بیست‌و‌چهارم، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۱

صص ۲۵۰-۲۲۵

الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ با تأکید بر اندیشه مقام معظم رهبری

(مدظله العالی)^۱

اصغر افتخاری^۲، ابراهیم قربانی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۰۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۰۲

چکیده

زمینه و هدف: مقام معظم رهبری (مدظله العالی) لازمه حفظ اقتدار ملی را نگاه جامع و صحیح به مسائل دفاعی، اقتصادی و فرهنگی عنوان می‌کند. تحقیق حاضر با هدف ارائه الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ با تأکید بر اندیشه معظم‌له صورت پذیرفت.

روش: روش تحقیق حاضر ترکیبی بود. مشارکت کنندگان در بخش کیفی که بر اساس روش تحلیل مضمون صورت گرفت، شامل ۱۸ نفر خبرگان آگاه به موضوع تا زمان رسیدن به اشباع نظری و در بخش کمی کارشناسان خبره دستگاه‌های عضو کمیته مقابله و مبارزه با ورود و عرضه مواد مخدر و به تعداد ۴۲ نفر بوده که با استفاده از فرمول کوکران و روش نمونه‌گیری در دسترس، تعداد ۳۶ نفر به‌عنوان اعضای نمونه انتخاب شدند. برای محاسبه پایایی نتایج حاصل از بخش کیفی از روش دو کدگذار با نتیجه نهایی ۸۸ درصد و برای محاسبه پایایی نتایج حاصل از پرسش‌نامه بخش کمی از ضریب آلفای کرونباخ با نتیجه نهایی ۸۹ درصد استفاده شد. به جهت تحلیل داده‌های کیفی از نرم‌افزار MAXQDA و برای تحلیل داده‌های حاصل از بخش کمی از نرم‌افزار SPSS استفاده شد.

یافته‌ها: در فرایند تدوین الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ می‌توان تعداد ۳ مضمون فراگیر، ۹ مضمون سازمان دهنده و ۴۰ مضمون پایه‌ای را مد نظر داشت.

نتایج: برابر نتایج به‌دست آمده، مؤلفه‌های ۱- ارتقاء قدرت دفاعی، تقسیم کار بین نیروهای مسلح و سایر دستگاه‌ها، ۳- ابزارهای نوین دفاعی، ۴- فرهنگ کار جهادی، ۵- جهاد دانش‌محوری، ۶- تقویت جبهه فرهنگی دینی و انقلابی، ۷- کاهش نرخ بیکاری، ۸- تکیه بر اقتصاد مقاومتی و ۹- ترویج عدالت اقتصادی، می‌توانند نقش بسزایی در مقابله با قاچاق مواد مخدر داشته باشند.

کلمات کلیدی: اقتدار، قاچاق مواد مخدر، مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، مدیریت جهادی، اقتصاد مقاومتی.

۱. مقاله برگرفته از پژوهش مستقل است.

۲. استادیار گروه مبارزه با مواد مخدر، دانشکده علوم و فنون اطلاعات و آگاهی، دانشگاه جامع علوم انتظامی

امین. تهران. رایانامه: Dr.ef.2003@gmail.com

۳. مدرس گروه مبارزه با مواد مخدر، دانشکده علوم و فنون اطلاعات و آگاهی، دانشگاه جامع علوم انتظامی امین.

تهران. (نویسنده مسئول): رایانامه: ebrahim.ghorbani66@gmail.com

مقدمه

قاچاق مواد مخدر نه تنها سلامت جامعه را با مخاطره مواجه می‌سازد، بلکه به دلیل تبعات گوناگون آن می‌تواند هزینه‌های مادی و معنوی بسیاری داشته باشد (قزوینه و همکاران، ۱۴۰۱، ۱۳۲). قاچاق مواد مخدر یکی از مهم‌ترین تهدیدات علیه امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد (دستور و همکاران، ۱۴۰۰، ۹۴). مسئله مواد مخدر از همان روزهای نخستین انقلاب اسلامی دولت را با چالش‌های اساسی روبرو ساخته است آسیب‌های امنیتی ایران در مقابله با مواد مخدر به دو دسته تقسیم می‌شود. ابتدا موقعیت جغرافیایی کشور که ایران را به نزدیک‌ترین مسیر انتقال مواد مخدر به ترکیه به عنوان مبدأ مسیر اروپا و کشورهای حاشیه خلیج فارس است (قربانی و شکوهی، ۱۴۰۰: ۴). از سوی دیگر نیز مرزهای ایران باعث شده است تا قاچاقچیان کانون اصلی توجه خود را همین مرزها قرار دهند (قربانی و کرمی، ۱۳۹۹، ۲۱). ویژگی سازمان‌یافتگی و فرا ملی بودن جرائم مواد مخدر نیز موجب شده تا هیچ کشوری نتواند از عواقب زیانبار آن مصون بماند (معظمی، ۱۳۸۷، ۳۰). مافیای جهانی مواد مخدر با برنامه‌ریزی، هدایت و حمایت امکانات ویژه و دایم سرویس‌های اطلاعاتی و تروریستی کشورهای بیگانه به عنوان یک جرم سازمان یافته قاچاق مواد مخدر در حال فعالیت هستند. به همین دلیل؛ رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) مبارزه مسئولین نظام جمهوری اسلامی با مواد مخدر را «جهاد بزرگ» معرفی می‌نماید (کریمی و همکاران، ۱۴۰۰، ۱۰). قاچاق مواد مخدر با توجه به ارتباط با سایر جرائم سازمان یافته مانند قاچاق سلاح و مهمات، انسان و فساد سازمان یافته، با اشاعه در سایر کشورها باعث بروز فرسایش در قدرت و کنترل دولت‌های مرکزی نیز شده است. بررسی‌های تجربی و مطالعات علمی صورت گرفته در سطوح ملی پیرامون برآورد حجم قاچاق مواد مخدر نشان می‌دهد که مقابله و اعمال برخوردهای سلبی و ایجابی با این معضل جامع‌الاطراف و به تعبیر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) «این بلای بزرگ و تهدید عظیم» در کشور نیازمند رویکردی جدید و اتخاذ سیاست‌های همه جانبه است. قاچاق مواد مخدر و روان‌گردان از نظر سیاسی،

هویت ملی و دینی بنیان‌های امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران را نیز تهدید می‌کند (قربانی، ۱۳۹۹، ۴). در بررسی سیاست‌های کلی مبارزه با مواد مخدر، تأکید بر مبارزه فراگیر و قاطع علیه کلیه فعالیت‌ها و اقدامات غیرقانونی مرتبط با مواد مخدر بوده که در این راستا اقدامات بسیار مثبت و قدرتمندانه‌ای از سوی دستگاه‌های دارای مسئولیت در امر مبارزه با مواد مخدر صورت پذیرفته است. اما با توجه به وضعیت موجود و تغییر پرسرعت شیوه‌های مجرمانه به جهت رشد و توسعه علوم و فناوری و همچنین حضور مافیای پر قدرت در حوزه‌های مختلف قاچاق، توزیع و مصرف مواد مخدر، نیاز اتخاذ یک رویکرد مقتدرانه در خصوص مبارزه با مواد مخدر که بتواند با رعایت تمامی جوانب امر حرکتی منسجمانه و ملی را شکل دهد، ضروری به نظر می‌رسد. رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) لازمه حفظ اقتدار را محاسبه صحیح و عقلانی از تهدیدها و ظرفیت‌ها در مسائل مربوط به «قدرت دفاعی»، «استحکام و ثبات اقتصادی» و «توانایی و قوام فرهنگی» عنوان کرده و مبنای اقتدار در جمهوری اسلامی را یک مبنای عقلانی و براساس محاسبات صحیح و منطقی در خصوص اندازه قدرت دفاعی، چگونگی تقسیم کار بین نیروهای مسلح و تعیین انواع ابزارهای دفاعی می‌داند (بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه افسری امام علی (ع)، ۱۳۹۹/۰۷/۲۱). با توجه به بیانات معظم‌له که به دفعات در خصوص مبارزه همه‌گیر و همه‌جانبه با مواد مخدر تأکید داشته‌اند و مسئولین مربوطه را به مبارزه اصولی با تکیه بر علم و دانش روز دعوت نموده‌اند، به نظر می‌رسد بهره‌گیری از ارکان اقتدار برابر بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، موجبات اقتدار جمهوری اسلامی ایران در امر مبارزه با قاچاق مواد مخدر را بیشتر از پیش فراهم آورده و جامه عمل به بیانات معظم‌له خواهد پوشاند. چرا که مؤلفه‌های اقتدار از دیدگاه معظم‌له، ارتباط مثبت و مستقیمی با موفقیت در مبارزه و مقابله با بسیاری از جرائم روز به خصوص قاچاق مواد مخدر را در پی خواهد داشت. آنچه از بیانات معظم‌له و همچنین ارزش‌های اسلامی و آرمان‌های

جمهوری اسلامی ایران مشخص است، حرکت به سمت اقتدار ملی در زمینه مبارزه با جرائم ضروری است و این حرکت باید حساب شده و بر اساس الگوی راهبردی مناسب صورت پذیرد. بنابراین تحقیق حاضر درصدد است تا نسبت به احصاء مؤلفه‌ها و شاخص‌های مقابله و مبارزه موفق با پدیده قاچاق مواد مخدر اقدام و به این سوال پاسخ دهد که الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ مبتی بر اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله العالی) کدام است؟

پیشینه و مبانی نظری

با بررسی تحقیقات گذشته و مطالعات پیشین و با توجه به بدیع و نو بودن موضوع تحقیق، هیچ گونه پژوهش مشابه در خصوص موضوع تحقیق یافت نشد. بنابراین در ادامه تحقیقات و مطالعاتی که به نوعی مرتبط با موضوع تحقیق حاضر هستند، ارائه شده است.

کریمی و قربانی (۱۴۰۰)، در تحقیقی به احصاء راهبردهای مقتدرانه در مقابله با قاچاق مواد مخدر نوظهور از مرزها پرداختند. نتایج نشان داد که افزایش اقتدار، اقدام و عمل، آگاه‌سازی همگانی و قانون‌گذاری می‌توانند به‌عنوان راهبردهای مقابله‌ای با پدیده محوری مطرح شوند. سایر یافته‌ها نشان داد هم‌مرزی با کشورهای عرضه‌کننده، فقر و بیکاری، سودآوری بالا، طولانی بودن مرزها به‌عنوان عوامل علی‌شناسایی شده‌اند و با افزایش تجهیزات کنترلی و آموزش نیروهای شاغل در مرز، اشراف اطلاعاتی به‌عنوان عوامل زمینه‌ای و در نهایت تمایل به مصرف، تبلیغات هدفمند، ضعف در قوانین و ارزش‌های فرهنگی دینی و تحت کنترل نبودن توسط کنوانسیون‌های بین‌المللی به‌عنوان عوامل مداخله‌گر تأثیر بسزایی در قاچاق مواد اعتیادآور نوظهور دارند. پیامدها شامل پیامدهای امنیتی - انتظامی، فردی - اجتماعی و اقتصادی بودند.

نژادنوری و همکاران (۱۳۹۸)، در تحقیقی به الگوی راهبردی اقتدار ملی بر پایه علم با تأکید بر مدیریت جهادی پرداختند. یافته‌های این تحقیق منجر به استخراج الگوی نهایی شده و دارای پنج بخش علی، زمینه‌ای، واسطه‌ای، راهبردی و پیامدی است. در بخش

علی، نوآوری و چرخه ارزش آفرین؛ در بخش زمینه‌ای، مدیریت جهادی علمی و دیپلماسی علمی؛ در بخش واسطه‌ای، بومی‌سازی و اسلامی‌سازی علوم انسانی، در بخش راهبردی، پیشرفت مستمر علمی و در بخش پیامدی، مرجعیت علمی و تمدن‌سازی، به‌عنوان خروجی الگو گزارش شده‌اند.

نبوی و همکاران (۱۳۹۸)، در تحقیقی به الگوی راهبردی اقتدار اقتصادی جمهوری اسلامی ایران در چارچوب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی پرداختند. نتایج نشان داد، عوامل اقتدار اقتصادی شامل عوامل راهبردی، عامل علی، عوامل زمینه‌ای، عامل واسطه‌ای و عامل پیامدی هستند. نتیجه این تحقیق این است که باید ابتدا در جهت رفع نقاط ضعف اقدام به اصلاح اقتصادی کرد. سپس با محور قرار دادن اقتصاد مقاومتی با استفاده از عوامل واسطه‌ای و زمینه‌ای، عوامل راهبردی را به مرحله اجرا درآورد. در این صورت اقتصاد می‌تواند وارد مرحله شکوفایی و توانمندی رسیده، در نهایت اقتدار اقتصادی را منجر شود.

نصراله‌زاده و همکاران (۱۳۹۸)، در تحقیقی به راهبردهای نیل به اقتدار فرهنگی به مثابه اقتدار حقیقی جمهوری اسلامی ایران پرداختند. در سطح ملی، نهادینه‌سازی و درونی‌سازی باورها و ارزش‌های دینی در نسل جوان، طراحی الگوی مدیریت راهبردی فرهنگی، گسترش و تعمیق ظرفیت‌های تولید علمی کشور، طراحی الگوی نرم‌افزاری مقابله با جنگ نرم دشمن بر اساس اندیشه‌های فرهنگی و راهبردی ولایت فقیه، ظرفیت‌سازی بنیادین و بسیج منابع علمی و فرهنگی کشور، الگوسازی سبک زندگی بر مبنای معارف و ارزش‌های دینی-ملی، طراحی و اجرای الگوی مهندسی فرهنگی، ارتقاء و تعمیق وحدت و انسجام ملی در حوزه‌های فرهنگی-دینی، توسعه و تقویت خودباوری و اعتماد به نفس ملی، ارتقای امنیت فرهنگی و در سطح فراملی و بین‌المللی، تعمیق هویت دینی و هم‌گرایی حول ارزش‌های اسلامی، ارائه الگوی مطلوب نظام حکومت اسلامی، طراحی و نهادینه‌سازی نظام علوم انسانی بر مبنای زیرساخت‌های هویت

فرهنگی و معرفت دینی، دستیابی به گفت‌وگو مشترک دینی و تعمیم یافته در جهان اسلام و گسترش ظرفیت‌ها و قابلیت نظام رسانه‌ای کشور در سطح فراملی از راهبردهای حاصل از این پژوهش است.

غلامی (۱۳۹۰)، در پژوهش خود به نظریه پردازی در خصوص اقتدار ملی در جمهوری اسلامی ایران پرداخته است. نتایج نشان داد بر اساس این نظریه اقتدار ملی موقعیتی برتر است که نظام سیاسی اسلام در سایه برخورداری از اعتبار، احترام و نفوذ بدان دست می‌یابد. موقعیتی که همچون روح، تمام ابعاد، اجزا و کالبد دولت و جامعه اسلامی را در برمی‌گیرد و موجبات حیات و پیشرفت آن را فراهم می‌سازد. بر اساس این نظریه حصول موقعیت برتر برای نظام سیاسی اسلام مستلزم تحقق چهار رکن، مشروعیت قدرت، دولت ملی و حاکمیت است و استمرار و تعالی آن مشروط به تحقق دو رکن «کارآمدی» و «ارزش‌مداری» است و از آنجا که برای اقتدار، نقطه پایانی متصور نیست، هرچه این موقعیت از امتیازات بیشتری برخوردار باشد از گستره توانمندی و پایداری افزون‌تری بهره‌مند خواهد شد. بر اساس این نظریه، اقتدار ملی نظام سیاسی اسلام از مسیر بهره‌مندی از مشروعیت، برخورداری از منابع نرم و سخت قدرت مبتنی بر قرارداد اجتماعی و انسجام ملی و مشارکت فعالانه شهروندان حاکمیت می‌یابد.

بابایی طلائی (۱۳۸۹)، در تحقیقی به نقش فرهنگ در اقتدار ملی از دیدگاه امام علی (ع) پرداخته است. نتایج نشان داد با توجه به این که الگوی حکومتی جمهوری اسلامی برگرفته از زمامداری امیرالمؤمنین (ع) است، از این‌رو بر دولت‌مردان جمهوری اسلامی واجب و فرض است که در توسعه و رشد جامعه به این حقیقت توجه کنند که بدون توسعه و رشد در فرهنگ و عناصر تشکیل‌دهنده آن نمی‌توان به توسعه و رشد حقیقی دست یافت.

با بررسی نتایج حاصل از تحقیقات پیشین، این نتیجه حاصل شد که تاکنون الگوهای اقتدار بسیاری در زمینه‌های اقتصادی، فرهنگی و سیاسی توسط محققان و پژوهش‌گران طراحی و

مورد بهره‌برداری قرار گرفته است. لیکن الگویی که بتواند مبارزه مقتدرانه با جرائم مواد مخدر را تبیین نماید موجود و در دسترس نبوده که نوآوری تحقیق حاضر را نمایان می‌سازد. همچنین بهره‌گیری از منویات و فرامین مقام معظم هبری (مدظله‌العالی) در تدوین الگوی مربوطه جنبه‌ای دیگر از نوآوری تحقیق حاضر را نشان می‌دهد.

مبانی نظری

علمای سیاسی سنت‌گرا از جمله ماکس وبر^۱ و هانس مورگنتا^۲ «قدرت» را در مفهوم عام آن، به‌عنوان «غایت» و «وسیله» سیاست تلقی نموده‌اند. وی پایه‌گذار مکتب اصالت قدرت و اصالت^۳ در روابط بین‌الملل است. در دیدگاه این مکتب، قدرت صرفاً به میزان اقتدار و توانایی یک طرف در به اطاعت واداشتن طرف دیگر است و تمام حیات جامعه در فعل و انفعالات قدرت در زمینه‌ها و درجات مختلف خلاصه می‌شود (کاظمی، ۱۳۷۳، ۱۶۴). این نوع تعریف از قدرت را افرادی مثل رابرت دال^۴ بسیار مورد استفاده قرار داده‌اند. تعریف دال از قدرت، توانایی «الف» در وادار کردن «ب» به انجام عملی است که اگر این وادار کردن وجود نداشت، به آن مبادرت نمی‌ورزید. (اشلی^۵، ۱۳۸۵، ۲۷). از سوی دیگر به مجموعه‌ای از توانایی‌های مادی و معنوی که در قلمرو یک واحد جغرافیایی - سیاسی به نام کشور یا دولت وجود دارد، «قدرت» گفته می‌شود (زرقانی، ۱۳۸۸، ۱۹۷). درنهایت می‌توان گفت «قدرت» توانایی نفوذ و اثرگذاری در دیگران است و دارندگان آن می‌توانند با اعمال آن باعث شوند تا رفتار دیگر نیروهای اجتماعی و سیاسی تغییر کند. (عالم، ۱۳۸۰، ۸۹). بر اساس فرهنگ و بستر، قدرت عبارت از یک موقعیت سلطه و تفوق، توانایی مجبور کردن برای فرمان‌برداری، ظرفیت و توانایی انجام و تولید یک نتیجه، نفوذ و تأثیر اساسی است.

-
1. Max Weber
  2. Hans Morgenth
  3. realism
  4. Robert Dahl
  5. Ashley

بدون تردید، قدرت جزء جدایی ناپذیر علم سیاست است. تمامی اندیشمندان علوم سیاسی در تلاش بوده‌اند تا ساختار تحلیل‌های نظری خود را، عنصر قدرت ساماندهی کنند. محوریت «سیاست» را «قدرت» تشکیل می‌دهد. «قدرت» مجموعه منابع و ابزارهای اجبار آمیزی است که حکومت‌ها برای تحقق نیت خود و انجام کار ویژه‌های خود از آن‌ها بهره می‌برند. قدرت در قلب مباحث جامعه‌شناسی سیاسی، علوم سیاسی و روابط بین‌الملل قرار دارد. (گروه مطالعاتی دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۹۲، ۶۷). بر این اساس قدرت به دو شکل قابل تصور است:

۱) قدرت به مثابه هدف؛ مربوط به حاکمان و نظام‌های سیاسی است که تنها غلبه بر دیگران به منظور رسیدن به خواش‌های نفسانی را در سر دارند. این نگرش معطوف به عملکرد حاکمان جبار تاریخ است. این نوع قدرت است که فساد می‌آورد و عده‌ای از دانشمندان سیاسی نیز نظریه، قدرت فسادآور است را مطرح می‌کنند (و آن را) به‌کرد آکتون^۱ نسبت می‌دهند (جمشیدی‌راد، ۱۳۸۷، ۹۱).

۲) قدرت به مثابه ابزار؛ برای دستیابی به اهداف والای الهی انسان‌ها است. در این نگرش، بیانات زیبایی امام علی (ع) در نهج البلاغه بسیار ارزشمند و شیوا است. هدف قدرت، نه نفس قدرت برای قدرت است و نه به قصد افساد و اخلال و استبداد و ستمگری است. بلکه هدف ایجاد امنیت، سعادت، رفاه و سعادت انسان‌های با فضیلت است و نیز هدف اعتلای کلمه حق است. برتراند راسل معتقد است عشق و قدرت برای آن که مفید واقع شوند باید به هدف سوای قدرت بستگی داشته باشد. منظور راسل این است که آرزوی رسیدن به یک هدف دیگر باید چنان قوی باشد که قدرت اگر آن هدف را حاصل نکند، خاطر انسان را راضی نسازد (جمشیدی‌راد، ۱۳۸۷، ۹۱). بر این اساس، از مجموعه آنچه بیان شد می‌توان نتیجه گرفت که اقتدار ملی همان بازتعریف قدرت ملی است که از کیفیت تعامل بین مؤلفه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی،

---

1. Lord Acton

فرهنگی و نظامی به وجود می‌آید و خودش هویت مستقلی ندارد (بابایی طلائی، ۱۳۸۹، ۴۰).

«قدرت ملی» عبارت است از ظرفیت یک کشور در پیگیری اهداف کاربردی با اقدامات عمدی (اشلی، ۱۳۸۵، ۵۵). در این تعریف از «قدرت ملی»، دو بعد مجزا ولی مربوط به هم ظرفیت را نشان می‌دهد. یکی از این دو بعد، ظرفیت خارجی است که شامل ظرفیت یک کشور در تأثیر گذاشتن بر محیط بین‌المللی از طریق توانایی اقتصادی، سیاسی و نظامی است و بعد دیگر، بعد داخلی است که شامل ظرفیت یک کشور در تبدیل منابع جامعه به دانش قابل اجرا است. قدرت وقتی در قالب یک جامعه یا ملت نگریسته شود و برآیندی از توانایی‌های مادی و معنوی آن ملت محسوب شود، جنبه‌ای ملی پیدا می‌کند (حافظ‌نیا، ۱۳۸۶، ۵) به عبارت دقیق‌تر، مجموعه انسان‌هایی که تشکیل ملتی را داده که در کل یک کشور سازمان سیاسی پیدا کرده‌اند، دارای قدرتی هستند که از برآیند قوای ترکیب شده آن‌ها به دست می‌آید و می‌توان آن را «قدرت ملی» آن کشور و ملت دانست. چنین قدرتی حاصل ترکیب و جمع جبری وجوه مثبت و منفی عناصر و بنیان‌های قدرت آن کشور هستند که از پویایی برخوردار بوده و نسبت به ملت‌ها و کشورهای دیگر قابل فهم و درک است.

هانگ سوفنگ^۱ (۱۹۹۲)، در اثر خود با عنوان «قدرت ملی جامع»، «قدرت ملی» را چنین تعریف می‌کند: «قدرت کامل و نفوذ بین‌المللی یک ملت هم در عرصه قدرت مادی و هم معنوی که ملت از آن برای بقاء و توسعه استفاده می‌کند». در نگاه کلی می‌توان گفت بقای دولت‌های ملی و هر نوع واحد سیاسی مستقل در دنیای متلاطم و پر از تهدید کنونی در گرو برخوردار بودن آن کشور از قدرت ملی است. «قدرت ملی»، کشورها را در برابر تهدیدات خارجی حفظ کرد و ملت‌ها بر اساس این توانمندی خود، اهداف ملی را تحقق بخشیده و امنیت ملی خود را تأمین می‌کنند. از آنجا که مشروعیت،

مقبولیت و نفوذ، از اجزای اصلی و معنوی اقتدار بوده و در تعریف قدرت نیز (چنان که اشاره شد) بر جنبه معنوی آن در کنار جنبه مادی تأکید شده است، می‌توان با تسامح، منظور از اقتدار ملی در این تحقیق را همان قدرت ملی در نظر گرفت. البته باید به تمایز آن با مفهوم اوتوریت^۱ توجه داشت. جهان‌تاب (۱۳۸۵) نیز معتقد است عوامل و مؤلفه‌های اقتدار ملی همان عوامل و مؤلفه‌های قدرت ملی (قدرت سیاسی، قدرت نظامی، قدرت اقتصادی، قدرت علمی، قدرت فرهنگی) می‌باشند که دارای مشروعیت هستند.

اقتدار به معنای قدرت، توانایی و قوت می‌باشد (دهخدا، ۱۳۷۷، ۲۱۳). اقتدار به-طور کلی ناظر بر وضعیت قدرت و توانمندی و شکلی از رابطه فرادستی و فرودستی است با این تفاوت که با مفهوم دیگر یعنی «مشروعیت» گره می‌خورد؛ یعنی کسانی که تحت حیطه اقتدار قرار دارند، آن را پذیرفته و خود را مکلف به اطاعت و تبعیت از دارنده اقتدار می‌دانند. در اینجا مفهوم دیگری با اقتدار درمی‌آمیزد که «مسئولیت» است؛ مسئولیتی غالباً متقابل که امکان دارد مبنای آن، قانون باشد. ممکن است این مسئولیت آن‌چنان که اندیشمندان کلاسیک علوم سیاسی مانند توماس هابز^۲، جان لاک^۳ و ژان ژاک روسو^۴ می‌گویند بر اساس نوعی «قرارداد اجتماعی» شکل گرفته باشد (گروه مطالعاتی دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۹۲).

اقتدار ملی، موقعیت برتری است که نظام جمهوری اسلامی ایران در سایه برخوردار بودن از اعتبار، احترام و نفوذ بدان دست می‌یابد، حصول این موقعیت برتر برای نظام، مستلزم تحقق چهار رکن «مشروعیت، قدرت، دولت ملی و حاکمیت» است و استمرار و تعالی آن مشروط به تحقق دو رکن کارآمدی و ارزش‌مداری است که موجب پایداری نظام سیاسی، تداوم توسعه و پیشرفت همه‌جانبه کشور، تأمین امنیت، ثبات، آزادی و رفاه

1. Auctoritas
2. Thomas Hobbes
3. John Locke
4. Jean-Jacques Rousseau

جامعه و تضمین حقوق شهروندی می‌شود. قدرت و اقتدار ملی در دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) نیز دارای دو منبع کلان معنوی و مادی است که به صورت توأمان با وجوه ایجابی و سلبی ظهور و بروز می‌یابند. قدرت و اقتدار معنوی ناشی از قدرت و حاکمیت مطلق و اراده الهی است که بر بشریت و تمامی موجودات عالم اعمال می‌شود، به نحوی که هیچ موجودی را گریزی از آن نیست. سپس این اقتدار در نظام‌نامه‌ای مدون و قانونمند به نام قرآن و اسلام و مجریان و مروجانی از جمله پیامبر اسلام (ص)، ائمه معصومین (ع)، مراجع دینی و روحانیت تعیین می‌یابد (مطالعه گروهی دوره هشتم دعا، ۱۳۹۲، ۱۷۰). نگاه دقیق و منطقی به تحلیل‌های اقتدار ملی بیانگر این نکته است که رویکردهای دینی و غیردینی به یک نقطه واحد می‌رسند که در آن قدرت و به تبع آن اقتدار، منشأ دو گانه زمینی و آسمانی دارند؛ بنابراین مشاهده می‌شود نظام‌های غیردینی نیز به اعتقادهای ارزشی - اگرچه در حد فردی - برای تحکیم قدرت و بازتعریف آن در اقتدار، نیاز دارند و به رغم اعتقاد به ضرورت عدم حضور دین در عرصه سیاست، بازیگران سیاسی به هیچ وجه از آن غافل نیستند.

چشم‌انداز کلان و راهبرد استمرار و ارتقاء اقتدار ملی جمهوری اسلامی ایران به‌خوبی در کلام مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) روشن است. معظم‌له لازمه حفظ اقتدار و هویت ملی و تأمین منافع ملی را در «قدرت دفاعی»، «استحکام و ثبات اقتصادی» و «توانایی و قوام فرهنگی» دانسته و تأکید می‌کنند که برای تأمین منافع ملی و حفظ موجودیت و هویت ملی باید محاسبات دقیق و منطقی از حد و اندازه واقعی تهدیدها و همچنین ظرفیت‌ها و استعدادها واقعی کشور وجود داشته باشد (بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه افسری امام علی (ع)، ۱۳۹۹/۰۷/۲۱). معظم‌له در بیانات اول فروردین ماه سال ۱۳۹۳ نیز در حرم مقدس رضوی ایراد فرمودند، سه عنصر کلیدی و مهم اقتدار ملی را اقتصاد، فرهنگ و علم معرفی کرده که اثر هماهنگ و منظمی با ارکان ارائه شده در سال ۱۳۹۹ دارد و در

ادامه بیانات معظم‌له، نقش فرهنگ را از دو عنصر دیگر مهم‌تر دانستند و اقتدار فرهنگی را اصل و مرکز ثقل اقتدار ملی معرفی فرمودند. فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) راه دستیابی به اقتدار ملی را مدیریت جهادی در این سه عنصر می‌داند و بر این اساس نقشه راه و کلید رسیدن به اقتدار ملی را با تکیه بر قدرت درون؛ و در این راستا رسیدن به جایگاه اقتدار اقتصادی را اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و برای رسیدن به اقتدار فرهنگی، تکیه بر فرهنگ اصیل اسلامی- ملی و برای رسیدن به اقتدار علم و فناوری، تکیه بر اعتماد به نفس و باور به این اصل که «ما می‌توانیم» را تبیین فرمودند (بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در حرم مطهر رضوی، ۱/۰۱/۱۳۹۳).

نظریه‌ها و تئوری‌های قاچاق نیز از سوی متخصصان رشته‌های اقتصاد ارائه شده است. آنان قاچاق را پدیده‌ای کاملاً اقتصادی و در حیطه مطالعه این علم می‌دانند. برابر قانون اصلاح موادی از قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۴/۷/۲۱، قاچاق عبارت است از هر فعل یا ترک فعلی که موجب نقض تشریفات قانونی مربوط به ورود و خروج کالا و ارز شود و براساس این قانون و یا سایر قوانین، قاچاق محسوب و برای آن مجازات تعیین شده باشد هر چند در مبادی ورودی یا هر نقطه از کشور حتی محل عرضه آن در بازار داخلی کشف شود. در این تحقیق منظور از قاچاق، ورود و خروج مواد مخدر به داخل کشور است. البته می‌توان قاچاق مواد مخدر را از دو بعد قاچاق گمرکی و قاچاق غیر گمرکی دسته‌بندی کرد. قاچاق گمرکی عملی غیر قانونی است که در آن مواد مخدر از مرزها و مناطق مجاز گمرکی به کشور وارد یا خارج و قاچاق غیر گمرکی عملی غیر قانونی است که در آن مواد مخدر از مرزها و مناطقی به جز مرزهای مجاز گمرکی و از طریق مبادی غیر رسمی به کشور وارد و یا خارج می‌شود. معمولاً قاچاقچیان جزئی و خرده پا از طرق مبادی غیر گمرکی و از راه‌های صعب‌العبور و کوهستانی مبادرت به قاچاق مواد مخدر و روان‌گردان جدید می‌کنند (هاشمی و محمدی، ۱۳۹۸، ۱۶۰).

روش

تحقیق حاضر یک پژوهش کاربردی و در چارچوب رویکرد ترکیبی و با به‌کارگیری روش تحلیل مضمونی در بخش کیفی و روش تحلیل آمار استنباطی در بخش کمی صورت گرفته است. برای این منظور ابتدا به گردآوری داده‌های کیفی پرداخته شده است. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود که با طرح پرسش‌هایی انجام شد. مشارکت‌کنندگان پژوهش در بخش کیفی شامل خبرگان (اساتید دانشگاه علوم انتظامی امین، معاونین و رؤسای ادارات پلیس مبارزه با مواد مخدر و رؤسای سازمان‌ها و دستگاه‌های عضو کمیته مقابله و مبارزه با ورود و عرضه مواد مخدر) بوده که به روش هدفمند به‌عنوان مشارکت‌کنندگان در پژوهش انتخاب شدند. پژوهش‌گر در شانزدهمین نفر به اشباع نظری و مضمونی دست یافت. در بخش کیفی، با استفاده از روش تحلیل مضمون جهت‌دار، مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ مبتی بر اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) شناسایی شدند. در تحلیل انجام شده تعداد کل مضامین پایه‌ای شناسایی شده ۵۳ مضمون بوده که به ۴۰ مضمون کاهش یافت. در ادامه و در فرایند راهبرد تحلیل مضمونی، تعداد ۹ مضمون سازمان‌دهنده سازماندهی و در نهایت در قالب ۳ مضمون فراگیر (ارکان اقتدار با تأکید بر اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)) دسته‌بندی شد. برای حصول اطمینان از روایی و به‌منظور اطمینان خاطر از دقت بودن یافته‌ها از دیدگاه پژوهش‌گر، از نظرات اساتید آشنا با این حوزه و خبرگان که در این حوزه خیره و مطلع بودند، استفاده شد. همچنین به‌طور همزمان از مشارکت‌کنندگان در تحلیل و تفسیر داده‌ها کمک گرفته شد. برای محاسبه پایایی پرسش‌نامه بخش کیفی از روش پایایی بین دو کدگذار استفاده شد و درصد توافق درون موضوعی که به‌عنوان شاخص پایایی تحلیل به کار می‌رود را محاسبه که پایایی حاصل با توجه به محاسبات، ۸۸ درصد به‌دست آمد که بیانگر پایایی مناسب پرسش‌نامه بود. در تحقیق حاضر به جهت تحلیل داده‌های کیفی از نرم‌افزار MAXQDA استفاده شد. در بخش کمی نیز جامعه آماری کارشناسان خبره

دستگاه‌های عضو کمیته مقابله و مبارزه با ورود و عرضه مواد مخدر به تعداد ۴۲ نفر بوده که با استفاده از فرمول کوکران و روش نمونه‌گیری در دسترس، تعداد ۳۶ نفر به-عنوان اعضای نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات بخش کمی، پرسش‌نامه محقق ساخته شامل ۴۰ گویه بر اساس نتایج حاصل از مرحله کیفی تنظیم گردید. به‌منظور محاسبه روایی بخش کمی نیز از روایی صوری و محتوایی استفاده که روایی مربوطه به دور از ایرادات ویرایشی، شکلی و املائی، به کمک پژوهش‌گر و چند نفر از اعضای نمونه تدوین شد. در بخش کمی نیز برای محاسبه پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد و میزان ضریب آلفا برای پرسش‌نامه تحقیق که توسط ۳۶ نفر تکمیل شده بود، برابر ۰/۸۹ به دست آمد. در تحقیق حاضر برای تحلیل توصیفی و استنباطی داده‌های حاصل از پرسش‌نامه از نرم‌افزار SPSS استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

با توجه به اطلاعات به‌دست آمده، بیش از ۵۵ درصد مشارکت‌کنندگان در بخش کیفی را پاسخ‌گویان با مدرک کارشناسی ارشد به خود اختصاص داده بودند. در خصوص بررسی سوابق کاری پاسخ‌دهندگان، ۴۶ درصد مشارکت‌کنندگان را با سابقه کار ۲۰ تا ۲۵ سال و در خصوص جنسیت نیز، ۹۴ درصد مشارکت‌کنندگان را کارکنان مرد تشکیل می‌دادند. در بخش کمی نیز ۵۰ درصد اعضای نمونه آماری را پاسخ‌گویان با مدرک تحصیلی کارشناسی تشکیل داده که در مقایسه با سایر موارد بیشترین درصد را به خود اختصاص داده بودند. در خصوص بررسی سوابق کاری پاسخ‌دهندگان، حدود ۵۹ درصد اعضای نمونه آماری را پاسخ‌دهندگان با سابقه کار ۱۶ تا ۲۰ سال تشکیل می‌دادند که بیشترین درصد اعضای نمونه آماری در این بخش را به خود اختصاص دادند. در خصوص جنسیت نیز، ۱۰۰ درصد اعضای نمونه آماری را کارکنان مرد تشکیل داده بودند.

یافته‌های استنباطی

پس از انجام مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و انجام مراحل مربوط به راهبرد تحلیل مضمونی، مضامین پایه‌ای و سازمان دهنده الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ با تأکید بر اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) استخراج شد. تحلیل محتوای مصاحبه‌ها و شناسایی مضامین پایه‌ای و مقوله‌بندی آنها برابر جدول شماره ۱ صورت پذیرفته است. همان‌گونه که از داده‌ها و اطلاعات جدول شماره ۱ قابل استنباط است، تعداد ۴۰ مضمون می‌توانند به‌عنوان مضامین پایه‌ای در الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ با تأکید بر اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) تأثیرگذار باشند. پس از شناسایی مضامین پایه، مضامین سازمان دهنده شکل گرفته و مقوله‌بندی مضامین سازمان دهنده از مضامین پایه‌ای، منجر شد تا مضامین سازمان دهنده در دل مضامین فراگیر جانمایی و ارکان اقتدار از منظر معظم‌له شکل گیرد. یافته‌ها برابر جدول شماره ۱ ارائه شده است.

جدول شماره ۱: مضامین پایه‌ای و سازمان دهنده الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ با تأکید بر اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

مضامین پایه‌ای (شاخص‌ها)	مضامین سازمان دهنده (مؤلفه‌ها)	مضامین فراگیر (ابعاد)
۱. روزرسانی در تجهیزات نوین آشکارساز و آنالیز مواد مخدر به خصوص مواد مخدر و روان‌گردان‌های جدید (NPS). ۲. بهره‌گیری از علوم و فنون روز گسترش و تکثیر حیوانات در شناسایی و کشف مواد مخدر و تخصیص به مناطق مستعد ورود و خروج و ترانزیت مواد مخدر. ۳. خودکفایی در تولید و بهره‌برداری از تجهیزات نوین شناسایی و کشف مواد مخدر و استقرار آن در نشان‌گاه‌های هدف توسط سازمان‌های دارای مسئولیت به خصوص فراجا. ۴. کسب توانمندی و ارتقاء قدرت دفاعی در برابر نفوذ	بهره‌برداری از ابزارهای نوین دفاعی	قدرت مبارزه و مقابله

<p>قاچاقچیان از طریق بسترها و فضاهاى نوین (فضای مجازی).</p> <p>۵. تولید و بهره‌برداری از صنایع و تجهیزات نوین مقابله با مواد مخدر با بهره‌گیری از فن‌آوری پیشرفته.</p> <p>۶. ترسیم یک نقشه راه علمی به تکیه بر فن‌آوری در جهت مقابله و مبارزه با قاچاق مواد مخدر.</p> <p>۷. تولید نیازمندی‌های اساسی مبارزه با مواد مخدر، مبتنی بر علم و فن‌آوری در داخل.</p> <p>۸. بازنگری ویژه در قانون مبارزه با مواد مخدر و افزایش هزینه‌های ارتکاب جرم.</p> <p>۹. ارتقاء توان و قدرت از طریق عضوایی و گزینش صحیح منابع انسانی لایق و کارآمد در دستگاه‌های عضو مقابله با مواد مخدر.</p> <p>۱۰. پشتیبانی‌های علمی در کوتاه‌ترین زمان از طریق پیوند صنعت و دانشگاه‌های عالی.</p>	<p>ارتقاء قدرت دفاعی</p>	
<p>۱۱. تلاش مضاعف نیروهای مسلح، اداره کل اطلاعات، دستگاه قضایی و شاک در مسیر مبارزه با قاچاق مواد مخدر.</p> <p>۱۲. ارتقاء ظرفیت‌های صدا و سیما، رسانه‌های مکتوب، خبرگزاری‌ها و پایگاه‌های خبری در حوزه مقابله، مبارزه و پیشگیری از اعتیاد.</p> <p>۱۳. ورود جدی دستگاه‌های دارای وظیفه به مدیریت بحران ناشی از مواد مخدر و هموارسازی مسیر مبارزه برای دستگاه‌های اجرایی و صنفی.</p> <p>۱۴. جلوگیری از هرگونه کم‌کاری با تعیین سهم هر یک از سازمان‌ها.</p>	<p>تعیین سهم نهادهای مسئول در مبارزه و مقابله و با ورود و عرضه مواد مخدر</p>	
<p>۱۵. ترویج مسائل دینی و اعتقادی و نمایش قبح، زشتی و پلیدی‌های ناشی از قاچاق مواد مخدر.</p> <p>۱۶. ایجاد روحیه ولایت‌مداری و انقلابی به جهت حضور همیشگی در صحنه مبارزه با مواد مخدر و پدیده شوم اعتیاد.</p>	<p>تقویت جبهه فرهنگی دینی و انقلاب اسلامی</p>	<p>توانایی و قوام فرهنگی</p>

<p>۱۷. برگزاری جشنواره‌های هنری و مذهبی با رویکرد پیشگیری و مبارزه ملی و همه جانبه با اعتیاد.</p> <p>۱۸. تولید مجموعه فیلم و سریال‌هایی با مضمون دینی و مذهبی و نمایش پلیدی‌های مواد مخدر.</p> <p>۱۹. حمایت و توسعه سازمان‌های مردم‌نهاد در حوزه‌های فرهنگی و پیشگیری از اعتیاد.</p> <p>۲۰. نهادینه‌سازی تعامل خانواده، مسجد، مدرسه و پلیس در مقوله انضباط اجتماعی و اجتماعی نمودن مبارزه با مواد مخدر.</p> <p>۲۱. حفظ، تولید و نشر ارزش‌های انقلابی معرفتی در مبارزه فرهنگی با مواد مخدر از قبیل: تولید متنوع محصولات هنری و فرهنگی در زمینه مبارزه با اعتیاد، تولید برنامه‌های دینی پیشگیرانه کودک و نوجوان.</p>		
<p>۲۲. فرهنگ توسعه و پیشرفت علمی در مبحث مبارزه با قاچاق مواد مخدر از طریق ایجاد: ساختار مناسب، تامین منابع اعتباری و مالی، زیرساخت‌های علم و فن‌آوری، تأمین زیرساخت‌های پیشرفت علمی و تامین نیروی انسانی دانشی.</p> <p>۲۳. ورود به موضوع مبارزه با مواد مخدر توسط اساتید و نخبگان علمی و جهاد علمی در دانشگاه‌های کشور.</p> <p>۲۴. بهره برداری از ظرفیت بسیج علمی و دانش عمومی مردم و افراد آگاه و دارای دانش نسبت به موضوع در جهت پیشگیری از اعتیاد و مبارزه و مقابله با مواد مخدر.</p> <p>۲۵. فرهنگ‌سازی، افزایش سطح آگاهی مردم و مهارت‌آموزی در خصوص پدیده اعتیاد و قاچاق مواد مخدر.</p>	<p>جهاد دانش محوری</p>	
<p>۲۶. گسترش فرهنگ جهادی در عرصه‌های علمی و عملی مبارزه با مواد مخدر در بین مسئولین کشوری و لشگری.</p> <p>۲۷. ایجاد عشق و ایمان به خدا و کار برای خدا با انگیزه الهی و جلب رضای الهی در بین مسئولین دارای وظیفه مبارزه با مواد مخدر و تبیین آن در بین سایرین.</p>	<p>فرهنگ کار جهادی</p>	

<p>۲۸. مدیریت جهادی علم و عمل در سازمان‌ها و نهادهای دارای وظیفه مقابله و مبارزه با مواد مخدر از طریق: ارتقاء صبر و تحمل، خستگی‌ناپذیری، امید دائمی، نشاط دائمی، خلاقیت و ابتکار، ایثار و فداکاری، وحدت و همدلی، تولید قابلیت و لحاظ ظرفیت‌ها.</p> <p>۲۹. گسترش اخلاق حرفه‌ای و معنویت در انجام وظیفه مقابله و مبارزه با مواد مخدر از طریق شجاعت، تلاش بی‌وقفه، بازیابی روحیه جهادی، توجه به جهاد اکبر، آفندی عمل کردن، بی‌توجهی به آسایش و تفاوت در انگیزه.</p>		
<p>۳۰. توجه ویژه به کشاورزان در جهت کاهش میل به کشت انواع گیاهان حاوی مواد مخدر و روان‌گردان.</p> <p>۳۱. توجه جدی به مقوله بی‌کاری به‌عنوان یکی از عوامل اصلی گرایش به قاچاق مواد مخدر و اتخاذ سیاست‌های مناسب اشتغال‌زا جهت کاهش بیکاری بویژه برای جوانان.</p> <p>۳۲. ایجاد فرصت‌های شغلی برای مددجویان و آسیب‌دیدگان اعتیاد و خانواده‌های ایشان.</p> <p>۳۳. توجه بیشتر به روستاییان و ایجاد فرصت‌های شغلی در جهت عدم مهاجرت به شهرها و جلوگیری از حاشیه‌نشینی و ورود به مباحث مرتبط با آسیب‌های اجتماعی.</p>	<p>کاهش نرخ بیکاری در جامعه</p>	<p>استحکام و ثبات اقتصادی</p>
<p>۳۴. محرومیت‌زدایی قشر در معرض آسیب و خطر گرایش به قاچاق مواد مخدر و سوء مصرف آن.</p> <p>۳۵. مقابله با مفاسد اقتصادی به خصوص مبحث پول‌شویی در درآمدهای ناشی از قاچاق مواد مخدر.</p> <p>۳۶. ایراد ضربات مهلک و اساسی بر بنیان اقتصادی قاچاقچیان مواد مخدر و تزریق آن در بین قشر ضعیف در جهت ارتقاء امنیت اقتصادی.</p> <p>۳۷. رانت‌زدایی و مقابله اساسی با مروجین رانت در دستگاه‌های دارای نقش تسهیل‌گر قاچاق مواد مخدر.</p>	<p>ترویج عدالت اقتصادی</p>	

<p>۳۸. حمایت از تولید ملی و توانمندسازی بخش خصوصی و کاهش وابستگی به نفت.</p> <p>۳۹. جلوگیری از هرگونه اشرافی‌گری و تجمل‌گرایی منجر به ورود به مبحث قاچاق مواد مخدر.</p> <p>۴۰. فعال کردن واحدهای تولیدی کوچک و متوسط در مناطق محروم و مستعد گرایش به قاچاق (به خصوص مناطق مرزی).</p>	<p>تکیه بر اقتصاد مقاومتی</p>	
--	-----------------------------------	--

همان‌گونه که از داده‌ها و اطلاعات جدول شماره ۱ قابل استنباط است، برای تدوین الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ با تأکید بر اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، باید مؤلفه‌هایی چون ۱- ارتقاء قدرت دفاعی، تقسیم کار بین نیروهای مسلح و دستگاه‌های عضو کمیته مقابله و با ورود و عرضه مواد مخدر، ۳- بروزرسانی و بهره‌برداری از ابزارهای نوین دفاعی در حوزه مقابله و مبارزه، ۴- فرهنگ کار جهادی، ۵- جهاد دانش‌محوری، ۶- تقویت جبهه فرهنگی دینی و انقلاب اسلامی، ۷- کاهش نرخ بی‌کاری در جامعه، ۸- تکیه بر اقتصاد مقاومتی و ۹- ترویج عدالت اقتصادی مد نظر قرار گیرد. در ادامه و در جهت ارائه مضامین فراگیر (ابعاد) و تکمیل الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ با تأکید بر اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، مقوله‌بندی مضامین سازمان دهنده منجر به شکل‌گیری مضامین فراگیر شد. نتایج مربوطه در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

یافته‌های استنباطی حاصل از بخش کمی

پس از نهایی‌سازی مضامین پایه‌ای، سازمان دهنده و فراگیر الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ با تأکید بر اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، نسبت به تدوین پرسش‌نامه بخش کمی تحقیق در قالب طیف لیکرت اقدام و سوالات مربوطه در اختیار پاسخ‌گویان قرار گرفت که نتایج حاصل از تحلیل پاسخ‌ها در ادامه ارائه شده است. با

توجه به جدول شماره ۲، آماره‌های مربوط به شاخص‌های مرکزی، اختلاف میانگین و نتایج حاصل از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف قابل مشاهده می‌باشد.

جدول (۲): نتایج حاصل از بخش کمی تحقیق

آماره‌های مربوط به شاخص‌های مرکزی، اختلاف میانگین و نتایج حاصل از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف				
متغیر	قدرت مبارزه و مقابله	توانایی و قوام فرهنگی	استحکام و ثبات اقتصادی	پرسشنامه کلی
تعداد پاسخ‌گویان	۳۴	۳۴	۳۴	۳۴
میانگین حاصله	۱۴/۰۸	۱۳/۲۶	۱۶/۹۷	۴۴/۳۱
میانگین استاندارد	۹	۹	۱۲	۳۰
اختلاف میانگین	۵/۰۸	۴/۲۶	۴/۹۷	۱۴/۳۱
نتایج آزمون K-S	۳/۹۰۶	۴/۰۰۹	۳/۸۹۶	۳/۶۷۲
سطح معنی داری	۰/۳۸۹	۰/۳۹۱	۰/۳۰۹	۰/۳۶۰
انحراف استاندارد	۵/۴۵۹	۵/۳۲۷	۴/۸۸۷	۲۹/۶۲۸
نتیجه آماره تی برای آزمون ابعاد تحقیق				
متغیر	آماره			
	سطح معنی داری	درجه آزادی	t	
قدرت مبارزه و مقابله	۰/۰۰۰	۳۳	۱۴/۵۶۱	
توانایی و قوام فرهنگی	۰/۰۰۰	۳۳	۱۶/۶۷۸	
استحکام و ثبات اقتصادی	۰/۰۰۰	۳۳	۱۳/۶۰۲	
کل پرسشنامه	۰/۰۰۰	۳۳	۲۷/۰۵۰	

داده‌های حاصل از جدول فوق نشان داد که میانگین ابعاد مربوط به پرسشنامه محقق‌ساخته تحقیق در سطح خطای (p < ۰/۰۱) معنی‌دار بوده و برای ابعاد پرسشنامه و پرسشنامه کلی بیشتر از مقدار متوسط می‌باشد. این امر نشان از تفاوت آماری بین میانگین ابعاد و کل پرسشنامه با هر یک از ابعاد آن در الگوی اقتدار ملی مقابله با

قاچاق مواد مخدر؛ با تأکید بر اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) است. همچنین با توجه به نتایج جدول بالا چون مقدار سطح معنی‌داری برای تمام مؤلفه‌ها بزرگ‌تر از مقدار خطا (۰/۰۵۰) است در نتیجه متغیرها دارای توزیع نرمال هستند که از آزمون پارامتریک تی- تک نمونه استفاده شد. هم‌چنین با توجه به جدول بالا و میزان آماره t مشاهده شده و سطح معنی‌داری آزمون، مشخص شد که تمامی ابعاد مربوطه در سطح خطای ۹۹ درصد پیش‌بینی‌های مناسبی برای تدوین الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ با تأکید بر اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر با هدف ارائه الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ با تأکید بر اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) انجام شد. نتایج مصاحبه با خبرگان منجر به شناسایی ۴۰ مضمون پایه‌ای، ۱۰ مضمون سازمان دهنده و ۳ مضمون فراگیر شد. مضامین فراگیر و ابعاد الگوی ارائه شده، شامل ۱- قدرت مبارزه و مقابله ۲- توانایی و قوام فرهنگی و ۳- استحکام و ثبات اقتصادی بود. در فرایند تحلیل مضمونی به عمل آمده، تعداد ۹ مضمون سازمان دهنده در قالب ۴۰ مضمون پایه‌ای در الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر جانمایی شدند. مضامین سازمان دهنده عبارت بودند از: ۱- ارتقاء قدرت دفاعی، تقسیم کار بین نیروهای مسلح و دستگاه‌های عضو کمیته مقابله با ورود و عرضه مواد مخدر، ۳- بروزرسانی و بهره‌برداری از ابزارهای نوین دفاعی در حوزه مقابله و مبارزه، ۴- فرهنگ کار جهادی، ۵- جهاد دانش‌محوری، ۶- تقویت جبهه فرهنگی دینی و انقلاب اسلامی، ۷- کاهش نرخ بی‌کاری در جامعه، ۸- تکیه بر اقتصاد مقاومتی و ۹- ترویج عدالت اقتصادی. نتایج حاصل از بخش کمی تحقیق نیز بیانگر این موضوع بود که مضامین شناسایی شده می‌توانند نقش بسزایی در مقابله با قاچاق مواد مخدر داشته و پیش‌بین‌های مناسبی برای ارائه الگوی اقتدار ملی مقابله با قاچاق مواد مخدر؛ تلقی شوند. در مقایسه نتایج حاصل از تحقیق حاضر با یافته‌های کریمی و قربانی (۱۴۰۰) که به راهبردهای مقتدرانه در مقابله با قاچاق مواد مخدر

نوظهور از مرزها پرداختند و افزایش اقتدار، اقدام و عمل، آگاه‌سازی همگانی و قانون-گذاری را به‌عنوان راهبردهای مقابله‌ای با پدیده محوری مطرح کردند، می‌توان این-گونه استنباط کرد که نتایج حاصله در تحقیق حاضر، از حیث طراحی یک الگوی مقتدرانه و آگاه‌سازی همگانی، می‌تواند با نتایج تحقیق مربوطه هم‌سو و هم‌راستا باشد. یافته‌های نژادنوری و همکاران (۱۳۹۸) نیز که در تحقیقی به الگوی راهبردی اقتدار ملی بر پایه علم با تأکید بر مدیریت جهادی پرداختند، از جهت مدیریت جهادی علمی و دیپلماسی علمی و اسلامی‌سازی علوم انسانی مؤید نتایج تحقیق حاضر است. در بررسی نتایج حاصله از پژوهش حاضر با یافته‌های نبوی و همکاران (۱۳۹۸) که اقتصاد مقاومتی را به‌عنوان مؤلفه اقتدار اقتصادی عنوان کردند، این مهم حاصل شد که تکیه بر اقتصاد مقاومتی، تأثیر بسزایی در اقتدار ملی برای مبارزه با مواد مخدر نیز وجود خواهد داشت. نصراله زاده و همکاران (۱۳۹۸) نیز که در تحقیقی درونی‌سازی باورها و ارزش‌های دینی در نسل جوان و الگوسازی سبک زندگی بر مبنای معارف و ارزش‌های دینی- ملی را به‌عنوان راهبردهای نیل به اقتدار فرهنگی بیان کرده بودند، هم‌سو و هم‌راستا با یافته‌های تحقیق حاضر بود. هم‌چنین وجود مؤلفه فرهنگ در بین ارکان نظام‌دهنده الگوی مبارزه با مواد مخدر، در پژوهش بابایی پلاتپه (۱۳۸۹) که به نقش فرهنگ در اقتدار ملی از دیدگاه امام علی (ع) پرداخته است، مشهود بوده که می‌تواند با نتایج تحقیق مربوطه هم‌سو باشد.

پیشنادهای کاربردی

با توجه به مضامین شناسایی شده در ۳ حیطه پایه‌ای، سازمان‌دهنده و فراگیر و اهمیت طراحی یک الگوی مطلوب ملی در جهت مبارزه فراگیر با پدیده قاچاق مواد مخدر می‌توان پیشنهادهای کاربردی زیر را ارائه کرد.

- با توجه به تغییر شیوه‌های قاچاق مواد مخدر و نیاز مبرم به تجهیزات مقابله‌ای جدید، پیشنهاد دارد تا سازمان‌های دخیل در جبهه مقابله و مبارزه با مواد مخدر از

تجهیزات و فناوری روز در مأموریت‌های مربوطه بهره‌برداری و سازمان‌های دفاعی نیز نسبت به پیش‌بینی، طراحی و ارائه تجهیزات نوین اقدام نمایند.

- با توجه به این که بیش از ۲۰ دستگاه در مبحث مبارزه با قاچاق مواد مخدر نقش و مسئولیت دارند، پیشنهاد دارد نسبت به تقسیم کار بین دستگاه‌های عضو کمیته مقابله با ورود و عرضه مواد مخدر اقدام و سهم هر سازمان مشخص و عملکرد هر یک مورد سنجش و بررسی قرار گیرد.
- پیشنهاد دارد با حرکت جهادی نسبت به ارتقا دانش مقابله با مواد مخدر اقدام و با بهره‌گیری از ظرفیت سازمان‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان به مقابله علمی با مواد مخدر پرداخت.

سپاس‌گزاری

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند مراتب تشکر صمیمانه خود را از اعضای کمیته مقابله با ورود و عرضه شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر و همچنین اساتید دانشگاه علوم انتظامی امین که محققان را در انجام و ارتقای کیفی این پژوهش یاری دادند، اعلام کنند.

منابع

۱. بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، برگرفته از پایگاه Khamenei.ir
  ۲. اشلی، تلیس. (۱۳۸۵). *سنجش قدرت در عصر فراصنعتی*، ترجمه موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران.
  ۳. بابایی طلائی، محمدباقر. (۱۳۸۹). نقش فرهنگ در اقتدار ملی از دیدگاه امام علی علیه‌السلام. *فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران*، ۳(۱)، ۷۷-۳۹.
  ۴. جمشیدی‌راد، جعفر. (۱۳۸۷). *مفاهیم اساسی سیاست*. تبریز، انتشارات ستوده.
  ۵. جهانتاب، محمد. (۱۳۸۵). بررسی مؤلفه‌های فرهنگی اقتدار ملی و نقش نیروهای مسلح در آن، *پژوهش‌های دانش انتظامی*، ۸(۳۱)، ۴۲-۲۶.
- http://www.jjcr.ir/article_132.html
- http://pok.jrl.police.ir/article_97471.html

۶. حافظ نیا، محمدرضا. (۱۳۸۶). *قدرت و منافع ملی (مبانی، مفاهیم و روش‌های سنجش)*، چاپ اول، تهران: نشر انتخاب.
۷. دستور، علی؛ مهدوی ثابت، محمدعلی؛ آشوری، محمدعلی؛ رحمدل، منصور. (۱۳۹۹). بررسی تطبیقی ساز و کارهای انتظامی استرداد دارایی‌های ناشی از جرایم مرتبط با مواد مخدر در سیاست جنایی بین‌المللی و سیاست جنایی ایران با تأکید بر دستاوردها برای ناجا. *نشریه علمی پژوهش‌های دانش انتظامی دانشگاه علوم انتظامی امین*، ۲۲(۴)، ۹۳-۱۱۴. http://pok.jrl.police.ir/article_95092.html
۸. دهخدا، علی اکبر. (۱۳۷۷). *لغت نامه دهخدا*، جلد دوم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۹. زرقانی، سید هادی. (۱۳۸۸). *مقایسه تطبیقی مؤلفه‌های قدرت جمهوری اسلامی ایران با کشورهای آسیای جنوب غربی*، تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر.
۱۰. عالم، عبد الرحمن. (۱۳۸۰). *بنیادهای علم سیاست*، تهران: انتشارات نشر نی.
۱۱. غلامی، غلامرضا. (۱۳۹۰). *نظریه اقتدار ملی در جمهوری اسلامی ایران*. [رساله دکتری، دانشگاه عالی دفاع ملی].
۱۲. قربانی، ابراهیم (۱۳۹۹). *طراحی الگوی پی‌جویی جرایم مواد مخدر و روان‌گردان در فضای سایبری*، پروژه تحقیقاتی، مرکز تحقیقات کاربردی پلیس مبارزه با مواد مخدر ناجا، تهران.
۱۳. قربانی، ابراهیم؛ شکوهی راد، صمد. (۱۴۰۰). *طراحی الگوی اشراف اطلاعاتی پلیس مبارزه با مواد مخدر ناجا*. پروژه تحقیقاتی، دانشگاه علوم انتظامی امین.
۱۴. قربانی، ابراهیم؛ کرمی، حمیدرضا. (۱۳۹۹). *عملیات ویژه مبارزه با مواد مخدر*. چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی امین.
۱۵. قزوینه، مجید؛ حسین‌آبادی، باقر؛ یآوری، امیرحسین. (۱۴۰۱). *واکاوی اعتیاد به مواد مخدر و آثار آن در سطح جامعه از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)*. *نشریه علمی پژوهش‌های دانش انتظامی دانشگاه علوم انتظامی امین*، ۲۴(۳)، ۱۵۷-۱۳۱. http://pok.jrl.police.ir/article_97496.html
۱۶. کاظمی، علی اصغر. (۱۳۷۳). *روابط بین‌الملل در تئوری و در عمل*، تهران: نشر قومس.

۱۷. کریمی، مجید؛ احمدوند، علی محمد؛ جزینی، علیرضا؛ حبیب‌زاده، اصحاب. (۱۴۰۰). راهبردهای جرم‌یابی جرائم سازمان‌یافته مواد مخدر. فصلنامه علمی پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، ۱۶(۶۱)، ۳۰-۹.

http://icra.jrl.police.ir/article_95986.html

۱۸. کریمی، مجید؛ قربانی، ابراهیم. (۱۴۰۰). راهبردهای مقابله با قاچاق مواد اعتیادآور نوظهور (NPS) از مرزها. علوم و فنون مرزی، ۱۰(۳)، ۴۹-۲۷.

http://www.bst.jrl.police.ir/article_96703.html

۱۹. گروه مطالعاتی دانشگاه عالی دفاع ملی. (۱۳۹۲). راهبردهای تحکیم و توسعه اقتدار فرهنگی به‌عنوان اقتدار حقیقی ج.ا.، تهران دانشگاه عالی دفاع ملی.

۲۰. مطالعه گروهی دانشجویان دوره هشتم مطالعات امنیت ملی. (۱۳۹۲). راهبردهای نیل به اقتدار فرهنگی به‌مثابه اقتدار حقیقی جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه عالی دفاع عالی.

۲۱. معظمی، شهلا. (۱۳۸۷). جرائم سازمان‌یافته و راهکارهای جهانی مقابله با آن، چاپ دوم، تهران: انتشارات دادگستر.

۲۲. نژاد نوری، محمد؛ عابدینی، داود؛ رضانی، مجید؛ ساوری، عسگر. (۱۳۹۸). الگوی راهبردی اقتدار ملی بر پایه علم با تأکید بر مدیریت جهادی. امنیت ملی، ۹(۳۱)، ۱۰۷-۱۳۶. https://journals.sndu.ac.ir/article_477.html

۲۳. نبوی، سیدمرتضی؛ صیدی، مهدی؛ عرفانی، سهراب؛ کرم‌زاده، اسماعیل. (۱۳۹۷). الگوی راهبردی اقتدار اقتصادی جمهوری اسلامی ایران در چارچوب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی. امنیت ملی، ۸(۲۸)، ۴۱-۷۰. بازیابی از:

https://ns.sndu.ac.ir/article_271.html

۲۴. نصراله زاده، محمدجواد؛ علیزاده، محمدجواد؛ صفدری، سلمان. (۱۳۹۴). راهبردهای نیل به اقتدار فرهنگی به‌مثابه اقتدار حقیقی جمهوری اسلامی ایران. امنیت ملی، ۵(۱۵)،

۳۳-۶۶. بازیابی از: https://ns.sndu.ac.ir/article_609.html

۲۵. هاشمی، سکینه؛ محمدی، زهرا. (۱۳۹۸). قاچاق مواد مخدر و خشونت‌های تروریستی در آسیای مرکزی. فصلنامه علمی مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز، ۲۵(۱۰۶)، ۱۵۹-

۱۸۲. بازیابی از: http://ca.ipisjournals.ir/article_37185.html